

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Davida Hipšra a soudců JUDr. Tomáše Foltase a Mgr. Lenky Krupičkové v právní věci žalobce: **V. H.**, proti žalovanému: **Masarykova univerzita**, se sídlem Žerotínovo nám. 617/9, Brno, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 28. 11. 2018, č. j. 31 Af 19/2017 - 80,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 13. 12. 2016, č. j. MU-PS/21532/2016/59995/FF, zamítl prorektor žalovaného žádost žalobce o prominutí nebo snížení poplatku za studium, který byl žalobci vyměřen za dalších započatých šest měsíců studia na filozofické fakultě a potvrdil rozhodnutí děkana této fakulty ze dne 30. 9. 2016, č. j. MU-PS/18042/2016/59995/FF o vyměření tohoto poplatku. Poplatek v částce 18 000 Kč byl vyměřen za studium ve studijním programu Psychologie, za období od 1. 9. 2016 do 28. 2. 2017. Standardní doba studia v tomto programu činí 5 let, žalobce započal studium 21. 7. 2008 a ke dni 1. 9. 2016 činil počet započítatelných dnů jeho studia 2769 dnů. O 944 dnů tak přesáhl standardní dobu studia zvýšenou o jeden rok. Žalovaný konstatoval, že jedinou možností, jak částku poplatku v konkrétním případě snížit, je moderace žalovaným v odvolacím řízení. Žalobce však žádné zřetele hodné skutečnosti v tomto ohledu neuváděl.

II.

[2] Žalobce podal proti výše uvedenému rozhodnutí žalovaného žalobu ke Krajskému soudu v Brně, který ji zamítl rozsudkem ze dne 28. 11. 2018, č. j. 31 Af 19/2017 - 80. Předmětem sporu mezi účastníky bylo, zda stanovená výše poplatku za překročení standardní doby studia byla

zjevně nepřiměřená a zda nedošlo k porušení principu právní jistoty, pokud byla výše poplatku v průběhu studia žalobce navýšena.

[3] K námitce rozporu s principem právní jistoty krajský soud zdůraznil, že žalobci byl vyměřen poplatek za prodlouženou dobu studia, tj. za překročení standardní doby studia, nikoli za řádné studium. Poplatek byl stanoven plně v souladu se zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně dalších zákonů (dále též „zákon o vysokých školách“) a Statutem Masarykovy univerzity (dále jen „statut“). Pokud by žalobce využil k dokončení studia standardní dobu, navíc prodlouženou o jeden rok, nemusel se do situace spojené s poplatkovou povinností vůbec dostat. Určení výše poplatku spadá do samosprávné působnosti veřejné vysoké školy a bylo v pravomoci žalovaného rozhodnout o výši poplatku za prodlouženou dobu studia. Zákon o vysokých školách ani statut neupravují, zda bude výše poplatku stanovená konkrétnímu studentovi odvislá od výše poplatku v době zahájení jeho studia nebo od doby rozhodování o vyměření tohoto poplatku. Zvolený přístup staví na stejnou úroveň všechny studenty, kteří překročili standardní dobu studia. Pokud by byl zvolen způsob preferovaný žalobcem, byli by zvýhodněni studenti, kteří zahájili studium za platnosti nižších sazeb. Žalobce si rovněž mohl dobu pro ukončení studia adekvátně přizpůsobit, neboť ke zvýšení poplatku (na částku 15 000 Kč oproti částce 12 000 Kč stanovené v době zahájení studia) došlo již po dobu předchozích dvou let.

[4] Krajský soud rovněž nepřisvědčil názoru žalobce o nepřiměřenosti poplatku. Poplatek byl navýšen o 20 % oproti předchozí výši a nešlo tak o excesivní či neúměrné navýšení. Žalobce si byl vědom, že v době zahájení studia činil poplatek 12 000 Kč a měl a mohl předpokládat, že k určitému navýšení této částky dojde. Za nerozhodné označil tvrzení žalobce o vlastních finančních zájmech žalovaného na výši poplatku. Poplatek za prodlouženou dobu studia je upraven na zákonné úrovni a veřejná vysoká škola nemá možnost úvahy, zda poplatek při splnění podmínek vyměří či nikoli. Ze zákona o vysokých školách rovněž nevyplývá, že by vysoká škola měla výši poplatku stanovovat jako výši nákladů, které jí vzniknou v souvislosti se studiem daného studenta. V takovém případě by se jednalo *de facto* o školné, které by nemuselo takového studenta odrazovat od brzkého dokončení studia. Úmyslem zákonodárce bylo naproti tomu stanovit jistou sankci, která by studenty překračující standardní dobu studia motivovala k jeho brzkému dokončení.

III.

[5] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) v zákonné lhůtě kasační stížnost. Namítl, že zákon o vysokých školách ukládá škole povinnost zveřejnit výši poplatků pro příští akademický rok před podáváním přihlášek ke studiu. Výslovně neřeší, zda má být poplatek vyměřen ve výši takto oznámené v době jeho vyměření nebo v době zahájení studia konkrétního studenta. Nesouhlasil s názorem krajského soudu, že každá z těchto možností, pokud se pro ni vysoká škola rozhodne, je v souladu se zákonem. Účelem právní úpravy má být poskytnout uchazeči o studium informace potřebné pro volbu školy i oboru, který chtějí studovat. Tento účel by nemohl být naplněn, pokud by z úvodního oznámení školy neměla vyplývat její vázanost též pro další období studia. Krajský soud naopak tvrdí, že je vysoká škola vázána výši poplatku pouze pro první ročník studia. To však nedává pro účely poplatku za prodloužení studia žádný význam, protože to nemůže v prvním ročníku dosud nastat. Stěžovatel nepovažuje za korektní „nalákat studenty nízkými poplatky a v dalších letech jim je libovolně jednostranně zvyšovat, když již nemohou odejít jinam“.

[6] Stěžovatel se ohradil proti názoru krajského soudu, že měl počítat s určitým navýšením poplatku v průběhu studia. Zvýšení z 12 000 Kč na 18 000 Kč představuje 50% nárůst, natož

pokračování

na 200% nárůst na částku 36 000 Kč účinný v následujícím období. Nejedná se tak o nákladovou valorizaci.

[7] Stěžovatel se již od počátku rozhodl na základě tehdy školou zveřejněných informací studovat delší než standardní dobu vzhledem k časovým ztrátám spojeným s dojížděním a s využitím možnosti zapsat si více volitelných předmětů. Individuální rozvržení doby kombinovaného studia považuje na rozdíl od krajského soudu za zcela soukromou záležitost. Prodloužení studia nekoliduje s žádným veřejným zájmem a naopak snaha o brzké absolutorium při zanedbání dalších povinností (např. rodinných či zaměstnaneckých) by se s ním mohla dostat do rozporu. Stěžovatel proto nevidí důvodu, proč by měl být formou poplatku nad rámec nákladové přiměřenosti za překročení doby sankcionován. Krajský soud však naproti tomu výslovně uvedl, že není v zájmu státu, aby studenti studovali na veřejných školách nepřiměřeně dlouho. Takový záměr však zákonodárce neměl, protože nezavedl do zákona o vysokých školách omezení maximální doby studia.

[8] Za rozporný se zákonem považuje stěžovatel názor krajského soudu a žalovaného, že poplatek za překročení standardní doby studia má především regulační účel, mající motivovat k urychlenému ukončení studia a nikoli účel náhradový. V takovém případě by však měl být poplatek vyměřován i za dobu přerušení studia. Regulační efekt poplatku sice skutečně existuje, je však až druhotný a nepřímý.

[9] Pokud by stěžovatel býval počítal s poplatky ve vyměřené výši či dokonce ještě podstatně vyššími, jak byly stanoveny pro následné období, volil by studium téhož oboru na soukromé škole, kde by neměl časové ztráty spojené s dojížděním a ve studiu by postupoval rychleji. Dojíždění na velkou vzdálenost v časných ranních hodinách pro něj bylo nepříjemné a vyčerpávající.

[10] Stěžovatel dával kasačnímu soudu „v úvahu i případnou nezákonnost mechanismu progresu v příloze č. 2 statutu univerzity“, který žalovaný podle stěžovatele nepoužíval, dokud nezačal klesat objem státních příspěvků v souvislosti s demografickými změnami. Dostatečně doložil, že reálné náklady školy nemohly dosahovat nejen vyměřenou výši, ale ani výši oznámenou před zahájením studia. Podle jeho názoru je problémem současného vysokého školství, že většina absolventů ukončuje studium z vlastní vůle v prvních semestrech po jeho zahájení, aniž by měla zájem o jeho absolutorium. To však postihováno není a naopak studenti snažící se studium dokončit v rámci svých časových možností postihováni finančně jsou.

[11] K tvrzení krajského soudu, že si neplnil řádně a včas své studijní povinnosti, stěžovatel uvedl, že žádná norma neukládá, kdy si má student jeho oboru zapsat který předmět. Regulovány jsou pouze posloupnosti mezi jednotlivými předměty. Stěžovatel nesouhlasil rovněž s názorem, že zájmem vysoké školy a společnosti není, aby získal co nejvíce kreditů, ale aby studium řádně a včas ukončil. To je podle něj popřením smyslu studia dalšího oboru akademicky již plně graduovaným člověkem. Ten by měl studovat v první řadě s cílem co nejvíce se dozvědět a naučit a nikoli aby studium co nejdříve formálně dokončil.

IV.

[12] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že způsob rozhodování krajského soudu nebude blíže komentovat a v rámci svého vyjádření odkázala na shromážděný spisový materiál. Má za to, že postupovala v souladu s platnou právní úpravou, a proto navrhla, aby byla kasační stížnost zamítnuta.

V.

[13] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[14] Kasační stížnost není důvodná.

[15] Předně je třeba připomenout, že podle § 104 odst. 4 s. ř. s. je kasační stížnost nepřipustná, opírá-li se o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl. Kasační námitky tak mohou mířit jen proti důvodům, o které opřel svůj rozsudek krajský soud a musí mít svůj předobraz v podané žalobě. Kasační stížnost není univerzálním nástrojem k, byť i užitečné, polemice s protistranou či soudem. Rovněž tak z povahy věci nelze vejít na argumenty proti právním názorům, které krajský soud v odůvodnění napadeného rozhodnutí nevyjádřil a stěžovatel je konstruuje sám jako „případné námitky“ – výhrady proti jím zastávanému názoru a dále se proti nim v kasační stížnosti vymezuje. Sem patří úvahy o dalším navýšení poplatku za delší studium v následných letech a o „mechanizmu progresu ve statutu vysoké školy v návaznosti na pokles objemu státních příspěvků v souvislosti s demografickými změnami“. Tyto úvahy nemohou mít vliv na zákonnost žalobou napadeného rozhodnutí. Snad jen, že podstatnou měrou vychází z předpokladu úhradové funkce poplatku, se kterým se však Nejvyšší správní soud neztotožnil, jak bude dále zdůvodněno.

[16] Ve shodě s krajským soudem lze konstatovat, že skutkové okolnosti nebyly v souzené věci sporné. Stěžovatel studoval v období od 21. 7. 2008 do 8. 10. 2015, dále od 8. 10. 2015 do 19. 2. 2016 a od 1. 9. 2016 do dne vydání napadeného rozhodnutí na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v magisterském studijním programu M7701 Psychologie studijní obor Psychologie. Celková započitatelná doba studia stěžovatele činila 2769 dnů a o 944 přesáhla standardní dobu studia zvětšenou o jeden rok. Rovněž nebyl spor o to, zda žalovaný stanovil a zveřejnil aktuální výši poplatku za delší studium včas, tj. nejpozději poslední den lhůty stanovené pro podávání přihlášek ke studiu (§ 58 odst. 5 zákona o vysokých školách).

[17] Jádro stěžovatelovy argumentace leží v přesvědčení, že byl zcela oprávněn se již při zahájení studia rozhodnout pro studium delší než právními předpisy předpokládané, včetně jeho prodloužení více než o jeden rok a že měl právo již při zahájení studia znát výši případných poplatků za takto prodloužené studium. Stěžovatel se žalovaným a krajským soudem neshodl v názoru o regulační funkci poplatku za studium. Shledává jeho smysl v úhradovosti, tedy ve vazbě na náklady, které s takovým studiem veřejným vysokým školám vznikají. Jeho regulační povahu připouští maximálně jako sekundární.

[18] Argumentaci stěžovatele nelze přisvědčit. Vysoké školy jako nejvyšší článek vzdělávací soustavy umožňují v souladu s demokratickými principy přístup k vysokoškolskému vzdělání, získání odpovídající profesní kvalifikace a přípravu pro výzkumnou práci a další náročné odborné činnosti a přípravu mladých lidí pro život ve společnosti (§ 1 písm. b) a d) zákona o vysokých školách). Stanovení výše jednotlivých poplatků spojených se studiem náleží do samosprávné působnosti veřejné vysoké školy (§ 6 odst. 1 písm. m)). Podle § 17 odst. 2 písm. f) je vnitřním předpisem veřejné vysoké školy mimo jiné statut, který obsahuje též ustanovení o poplatcích spojených se studiem. Poplatky za studium u veřejných vysokých škol představují poplatky za úkony spojené s přijímacím řízením (§ 58 odst. 1) poplatky za delší studium (odst. 3), poplatky za studium v cizím jazyce (odst. 4) a do 1. 9. 2016 - účinnosti novely zákona o vysokých školách provedené zákonem č. 137/2016 rovněž poplatky za tzv. další studium. Poplatky spojené se studiem jsou součástí příjmů rozpočtu veřejné vysoké školy (§ 18 odst. 2 písm. d)) a jsou

pokračování

příjmem stipendijního fondu, s výjimkou poplatků za studium v cizím jazyce (§ 18 odst. 7 a § 58 odst. 6).

[19] Součástí každého studijního programu je standardní doba studia při průměrné studijní zátěži vyjádřená v akademických rocích (§ 44 odst. 2 písm. e)). Standardní doba bakalářského studijního programu činí 3-4 roky, zpravidla navazujícího magisterského studia pak 1-3 roky (§ 45 odst. 2).

[20] Studuje-li student ve studijním programu déle, než je standardní doba studia zvětšená o jeden rok v bakalářském nebo magisterském studijním programu, stanoví mu veřejná vysoká škola poplatek za studium, který činí za každých dalších započatých šest měsíců studia nejméně jedenapůlnásobek základu; do doby studia se započtou též doby všech předchozích studií v bakalářských a magisterských studijních programech, které byly ukončeny jinak než řádně podle § 45 odst. 3 nebo § 46 odst. 3, nejde-li o předchozí studium, po jehož ukončení student řádně ukončil studijní program stejného typu. Období, ve kterém student studoval v takovýchto studijních programech, nebo v takovýchto studijních programech a v aktuálním studijním programu souběžně, se do doby studia započítávají pouze jednou. Od celkové doby studia vypočtené podle tohoto odstavce se však nejdříve odečte uznaná doba rodičovství (§ 58 odst. 3).

[21] Nejvyšší správní soud konstatoval v rozsudku ze dne 29. 8. 2013, č. j. 7 As 182/2012 - 58, že „čl. 33 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, (dále jen „Listina“) stanoví, že občané mají právo na bezplatné vzdělání v základních a středních školách, podle schopností občana a možností společnosti též na vysokých školách. Citovaný článek tak zakotvuje právo občana na bezplatné vzdělání na vysoké škole. Nicméně toto právo není absolutní, ale je omezeno schopnostmi občana a možnostmi společnosti. V zákoně o vysokých školách zákonodárce stanovil, kdy je delší bezplatné studium nebo další bezplatné studium nad možnostmi společnosti. Takové omezení má racionální důvody, a to umožnit bezplatný přístup k vysokoškolskému vzdělání zásadně každému, kdo k tomu má příslušné schopnosti, v jednom studijním programu, resp. na sebe navazujících programech, pokud studium absolvuje ve stanovené přiměřené době, a naopak zaplatit studium dalšího studijního programu, resp. na sebe navazujících programů, a studium, které trvá déle než po stanovenou přiměřenou dobu. Z hlediska intenzity je omezení základního práva velmi zadržlivé, nemá diskriminační povahu a sleduje zcela legitimní účel. Spravedlivé a společensky účelné rozdělení prostředků na vysokoškolské vzdělání mezi ty, kteří na toto vzdělání aspirují. Zákonodárce tak při stanovení poplatku za studium v mezích ústavních mantinelů využívá své zmocnění pro regulaci přístupu k vysokému školství. Nejvyšší správní soud se tedy ztotožňuje s názorem krajského soudu, že funkce poplatku za delší studium má být především motivací a regulační. Poplatek má povahu finančního postihu v případě, že se jednotlivec chová určitým způsobem, který zákonodárce nepreferuje, ale ani nezakazuje. Student může volit mezi dovolenými způsoby chování, avšak v případě, že se chová způsobem zákonodárcem nepreferovaným, musí za to zaplatit, zatímco v opačném případě platit nemusí.“ (zvýraznění přidáno).

[22] Nejvyšší správní soud neshledal v projednávané věci žádný důvod odchýlit se od citovaného přístupu k funkci poplatků za studium na veřejných vysokých školách. Nadále je přesvědčen, že primárním účelem poplatku za delší studium je modifikovat podmínky, za nichž lze zahájené studium dokončit v případě, že netrvá po dobu předpokládanou konkrétním studijním programem a tedy zpravidla obvyklou pro řádné dokončení studia. Tomu svědčí i fakt, že příjmy z tohoto druhu poplatku striktně míří do stipendijního fondu a tedy mimo jakoukoli formu financování výuky na vysoké škole (což by mohlo svědčit jeho úhradové funkci – tedy pojetí, kdy si takový student *de facto* byť zprostředkovaně připlácí na dokončení vlastního studia). Je zcela na místě, pokud jsou vzhledem ke značným veřejným prostředkům směřujícím do veřejného vysokého školství formulovány rovněž požadavky na to, aby takové studium probíhalo v přiměřeném čase směrem k maximální efektivitě. Ta sice nutně nemusí být spojena s absolvováním studia v co nejkratším čase, důsledkem opačného trendu by však nepochybně

bylo nebezpečí neúčelně vynakládaných dalších veřejných prostředků k zajištění takového studia (k tomu např. Kudrová, V.: Poplatky za studium na veřejných vysokých školách – úvahy o roli dnešní i budoucí, Správní právo 7/2012, str. 422). Nelze tedy vejít na názor stěžovatele, který aspekt délky předpokládaného studia na veřejné vysoké škole klade výlučně do dispozice studenta s jediným limitem v podobě případně stanovené maximální délky studia. Takový postup studenta sice není *a priori* v rozporu s právními předpisy, je však třeba v takovém případě počítat též s následkem v podobě poplatkové povinnosti za delší studium.

[23] O úhradovosti poplatku nesvědčí ani to, že spodní hranice jeho výše je dle § 58 odst. 3 navázána na základ definovaný v § 58 odst. 2 jako 5 % z průměrné částky připadající na jednoho studenta z celkových neinvestičních výdajů poskytnutých ministerstvem ze státního rozpočtu veřejným vysokým školám v kalendářním roce. Nejvyšší správní soud je přesvědčen, že se jedná „pouze“ o kritérium pro stanovení výše poplatku, resp. její spodní hranici. Jeho smyslem je vyjádřit, že při studiu oborů pro veřejné prostředky nákladnějších lze předpokládat, že i výše poplatků za jejich delší studium bude vyšší. Nic to však nemění na tom, že příjem z těchto poplatků neslouží k přímému financování prodlouženého studia, ale má směřem ke studentovi motivační a regulační účel a potenciál tlaku na dokončení studia v předpokládaném termínu. Nedůvodné jsou tedy úvahy stěžovatele, že obor jeho studia nevyžaduje zvláštního technického zajištění a je možné teoreticky v něm vzdělávat neomezené množství studentů. Proto, že účel poplatku za delší studium a tím spíše jeho časová účinnost bezprostředně s tímto kritériem nesouvisí.

[24] K úvahám, že by mohla být výše poplatku konstruována koeficientem k proměnlivému základu, aby tak byla předvídatelnější v čase, je nutno konstatovat, že platná právní úprava takovému řešení nesvědčí. Ve shodě s názorem krajského soudu je třeba znovu zdůraznit, že stanovení konkrétní výše poplatku je svěřeno samosprávné působnosti veřejné vysoké školy, se zákonnými kritérii ve vztahu k jeho spodní hranici. Na okraj lze jen poznamenat, že ani stěžovatelem *de lege ferenda* předkládané řešení by nebylo prosto úskalí. Nejenže by zcela neodstranilo stěžovatelem vytykanou nepředvídatelnost výše poplatku v čase, ale rovněž by nezohledňovalo další proměnlivý faktor, a sice množství studentů z celkového počtu, kteří se pro delší studium i za ztížených podmínek nakonec rozhodnou. To má nepochybně vliv na skladbu „studentstva“ konkrétního oboru v konkrétním čase. Netřeba zdůrazňovat, že na podobu výuky oboru má klíčový vliv též to, kolik studentů je ke studiu přijímáno či jaké množství se nachází ve fázi před absolutoriem. I v těchto ohledech nabývá na významu regulační a motivační funkce poplatku za delší studium, jako poplatku nikoli obligatorního, ale nastupujícího až za splnění zákonných podmínek k zajištění efektivního studia na vysoké škole z pozice studenta, ale i efektivního vynakládání veřejných prostředků na takové studium.

[25] Pokud stěžovatel uvažuje o porušení principu předvídatelnosti či právní jistoty v souvislosti s v mezidobí zvýšenou částkou poplatku, je třeba uvažovat, co má být vlastně v této situaci předvídatelným stavem. Především v souzené věci nevyplývalo, že by výše poplatku byla diskriminační k ostatním studentům ve srovnatelné situaci, že by byl někomu vyměřen poplatek za delší studium v jiné výši. Předvídatelným stavem pak není podle přesvědčení Nejvyššího správního soudu předem daný přehled o finanční náročnosti studia pro konkrétního studenta, ale skutečnost, že veřejné vysoké školy poskytují v České republice vysokoškolské vzdělání v principu bezplatně, bez zavedení školného, pokud je studium řádně ukončeno za zákonem stanovených podmínek. Stěžovatel měl v počátku studia nepochybně informaci o předpokládané délce studia v konkrétním studijním programu. Rovněž byla v době zahájení studia účinnou právní úprava povinnosti k úhradě poplatku za delší studium, pokud doba studia přesáhne standardní dobu prodlouženou o jeden kalendářní rok. Věděl, že mu povinnost k poplatku může v budoucnu vzniknout. Poplatek za delší studium není obligatorní součástí předpokládaných

pokračování

nákladů studenta na budoucí studium. Za předpokladu řádného studia v řádných termínech stanovených studijním programem k aktivaci této povinnosti vůbec nedochází. Z ničeho tedy neplyne, že by případná poplatková povinnost nutně musela vycházet z poměrů, které byly dány v době zahájení studia.

[26] Obecně nelze stěžovateli vytýkat přístup, podle kterého se měl již na počátku studia rozhodnout, že bude studovat déle než standardní dobu studia. Takový přístup není protiprávní. Neznamená to však, že by současně měl mít již na jeho počátku jistotu o výši poplatků za delší studium. Překročením standardní doby studia o více než jeden rok se ze studia na veřejné vysoké škole nestává studium „soukromé“, kde jistě výše poplatků za studium hraje ještě významnější roli. Zcela legitimní regulační a motivační význam poplatku by byl podstatně oslaben i tím, že by se ve srovnatelné pozici (se stejnou délkou účasti na studiu) mohli ocitnout studenti, jimž by byla rozdílně stanovena výše poplatku za delší studium jenom v závislosti na tom, kdy v minulosti studium zahájili. Za předpokladu postupného zvyšování poplatku (jako je tomu i nyní) by byl student přijatý ke studiu dříve a studující objektivně déle ve výhodnějším postavení oproti studentu, který studuje kratší dobu a k poplatku je povinen poprvé. K takovému stavu není objektivně důvod a zřetelně není zamýšleným důsledkem motivační a regulační funkce poplatku za delší studium.

[27] Z právní úpravy zákona o vysokých školách, ani ze statutu vydaného veřejnou vysokou školou v rámci samosprávné působnosti v této věci nevyplývá vázanost výše poplatku za delší studium na dobu zahájení studia konkrétního studenta. Jediné pravidlo k stanovení a zveřejnění výše poplatků je obsaženo v § 58 odst. 5 část před středníkem, podle kterého výši poplatků spojených se studiem pro následující akademický rok veřejná vysoká škola stanoví a zveřejní ve veřejné části svých internetových stránek nejpozději poslední den lhůty stanovené pro podávání přihlášek ke studiu. Důsledek nesplnění této povinnosti, stanovený v části normy za středníkem, se v případě stěžovatele neuplatní, protože nešlo o uchazeče přijatého ke studiu. Uvedené ustanovení platí pro všechny poplatky za studium, nikoli pouze pro poplatek v souvislosti s přijímacím řízením, kde by vazba na lhůtu pro podávání přihlášek byla nejracionálnější. Jakkoli se tomu stěžovatel brání, má tato lhůta *ratio* i v případě poplatku za delší studium. Jde totiž nikoli o poplatek za studium jako takové, ale o poplatek pro následující akademický rok. Student v prvním ročníku skutečně nemůže být povinen k poplatku za delší studium. Ustanovení však upravuje, s jakým předstihem musí být zveřejněna výše poplatků pro nadcházející akademický rok. Účelem je zajistit, aby měl uchazeč o studium možnost zvážit, zda se bude účastnit přijímacích zkoušek (s ohledem na výši zpoplatnění účasti) a rovněž k tomu, aby mohl ještě adekvátně reagovat v rámci probíhajícího studia na případné poplatky a jejich výši v nadcházejícím akademickém roce. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 23. 2. 2016, č. j. 7 As 200/2015 - 34, konstatoval, že *„za splnění zákonné povinnosti zveřejnit výši poplatků nelze považovat zveřejnění poplatku v nezákonné výši. Splnění této povinnosti má zajistit informovanost studentů a uchazečů, která ovlivňuje jejich rozhodování o zahájení studia nebo pokračování v něm. Tento cíl nemůže být splněn, jsou-li studenti informováni včas, ale o nezákonné stanovené výši poplatků. Pozdější určení výše poplatku v souladu se zákonem nemůže zhojit dosavadní nezákonnost, neboť by zásadním způsobem narušilo právní jistotu studentů, popř. budoucích studentů, v době jejich rozhodování o zahájení studia nebo pokračování v něm.“* V podmínkách projednávané věci je zvýrazněnou alternativu nutno interpretovat tak, že řádná a včasná informovanost o výši poplatku za delší studium má za účel umožnit studentu, jemuž takový poplatek hrozí, ve zbývajícím čase adekvátně upravit splnění chybějících studijních povinností, aby případně poplatku předešel. Nelze v této souvislosti případně namítat praktickou nerealizovatelnost tohoto požadavku v konkrétních podmínkách. Je třeba vycházet z premisy, že zpoplatňován je stav (déle trvající studium) sice právními předpisy připuštěný, avšak s poukazem na shora uvedené souvislosti nestandardní a nepreferovaný.

[28] Nejvyšší správní soud se proto s poukazem na shora uvedené důvody ztotožnil s názorem krajského soudu o zákonnosti vyměřeného poplatku za delší studium.

[29] S poukazem na shora uvedené důvody Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[30] Soud rozhodl o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované, jíž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože jí v řízení o kasační stížnosti nevznikly žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti.

P o u ě n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. dubna 2020

Mgr. David Hipšr
předseda senátu